

№4, 2015

ДАНА БАЛА

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-АҚПАРАТТЫҚ
ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

www.rc-dd.kz

ДАНА БАЛА

Республикалық ғылыми-ақпараттық әдістемелік журнал

Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігі Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінің мерзімді баспасөз басылымын және ақпараттық агенттікті есепке қою туралы № 14553-Ж кәулігімен есепке қойылды (15.09.2014ж.)

Меншік иесі

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Мектепке дейінгі балалық шақ» Республикалық орталығы» республикалық мемлекеттік мекемесі (Астана қаласы)

Бас редактор

Бижан Құрманғалиқызы Игенбаева

ҚР Білім және ғылым министрлігі «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығының директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент

Редакция алқасы

Жаңыл Алпамысқызы Жонтаева

ҚР Білім және ғылым министрлігі Мектепке дейінгі және орта білім беру, ақпараттық технологиялар департаментінің директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты

Шарапат Сейсенбекқызы Сұлтанғазиева

ҚР Білім және ғылым министрлігі Мектепке дейінгі және орта білім беру, ақпараттық технологиялар департаменті Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту басқармасының жетекшісі, педагогика ғылымдарының кандидаты

Әзия Елеупанқызы Жұмабаева

Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті Мектепке дейінгі және бастауыш білім беру теориясы мен әдістемесі кафедрасының меңгерушісі, педагогика ғылымдарының докторы, профессор

Сайраш Нағашбайқызы Жиенбаева

Қыздар педагогикалық университетінің педагогика-психология факультетінің деканы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор

Маржан Анесқызы Ғалымжанова

«Өрлеу» БАҰО АҚ филиалы Атырау облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор, Халықаралық Ақпараттандыру академиясының академигі

Алмагүл Даниярқызы Бұғыбаева

Қарағанды облысы білім беруді дамыту оқу-әдістемелік орталығының әдіскері

Гүлнар Қайроллақызы Искакова

Астана қаласы №73 «Аяулым» балабақшасының меңгерушісі

Техникалық редактор

Ләйлә Орымбекқызы Айнамқұлова

«Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы ақпараттық-талдау бөлімінің маманы

ДАНА БАЛА

Негізгі тақырыптық бағыты

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласы бойынша озық идеялар мен тәжірибелерді тарату, педагогтар мен ата-ана қауымына ақпарат түрінде әдістемелік көмек көрсету

Основная тематическая направленность

Распространение передовых идей и опыта в области дошкольного воспитания и обучения, оказание методической помощи педагогической и родительской общественности в виде информационного материала

МАЗМҰНЫ • СОДЕРЖАНИЕ

УАҚЫТ МӘСЕЛЕЛЕРІ • ПРОБЛЕМЫ ВРЕМЕНИ

Б. Игенбаева. Предшкольная подготовка в контексте преемственности дошкольного и начального образования.....5

ТӘРБИЕ КӨЗІ • ИСТОКИ ВОСПИТАНИЯ

А.Едігенова. Баланы түсіну және қабылдау 7

ИННОВАЦИЯЛАР • ИННОВАЦИИ

Ж.Жанаева. Инновационная деятельность в дошкольном образовательном центре «Нұрсәт».....9

ӘДІСТЕМЕЛІК ҚОРЖЫН • МЕТОДИЧЕСКАЯ КОПИЛКА

Г. Усенова, Н.Елькенова. Ранняя профилизация школьников.....12

ТӘЖІРИБЕМЕН АЛМАСУ • ОБМЕН ОПЫТОМ

Л. Жарылқапова. «Монтессоридің ғажайып әлемі» бағдарламасы балабақшада 15

ТҮЗЕТУ ПЕДАГОГИКАСЫ • КОРРЕКЦИОННАЯ ПЕДАГОГИКА

Л. Жүнісова. Баланың тілін дамытуда мнемотехника тәсілін қолдану 17

ПЕДАГОГ ЖӘНЕ АТА-АНА • ПЕДАГОГ И РОДИТЕЛИ

Н. Сақтанова. Бала тәрбиесіндегі отбасы және тәрбиеші байланысының жаңашыл әдістері.....19

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР • НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ

Д. Нызманбекова. Ұлттық тәрбие – ұрпақ жалғасы 21

БАЛАБАҚША КӨРКІ • ПРЕЛЕСТИ ДЕТСКОГО САДА

«Ән шырқайық бәріміз!» (жалғасы).....23

АҚПАРАТ • ИНФОРМАЦИЯ

Информация от АО «Финансовый центр».....28

**ПРЕДШКОЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА В КОНТЕКСТЕ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ
ДОШКОЛЬНОГО И НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ****Б. Игенбаева**

ҚР БҒМ «Мектепке дейінгі
балалық шақ»
республикалық орталығының
директоры, п.э.к.

Президент Н.А.Назарбаев в Плане Нации «100 конкретных шагов: современное государство для всех» в 76 шаге указал на необходимость поэтапного внедрения 12-летнего образования и обновление стандартов школьного обучения для развития функциональной грамотности.

Обновления содержания дошкольного образования потребовала новая структура среднего образования - 1 (предшкола) +11, где 1 – это дошкольные классы для детей с 6-летнего возраста.

В связи с этим начата работа по изучению соответствия требованиям нормативных правовых документов в области дошкольного образования.

В первую очередь, пересмотрен **Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения**, утвержденный постановлением Правительства РК 23.08.2012 г. №1080 (далее – ГОСО).

При работе над обновлением ГОСО руководствовались положениями Закона Республики Казахстан «Об образовании» и Правилами разработки государственных общеобязательных стандартов образования (приказ МОН РК от 25 ноября 2014 г. №484).

Согласно Правил в обновленном ГОСО определены единые требования к:

- уровню подготовки детей дошкольного возраста;
- содержанию дошкольного воспитания и обучения;
- максимальному объему учебной нагрузки.

1. ТРЕБОВАНИЯ К УРОВНЮ ПОДГОТОВКИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА предусматривают:

- содержание общеобразовательной учебной программы, направленной на формирование навыков ребенка, способствующих развитию следующих качеств выпускника дошкольной организации:

- физически развитый;
- любознательный;

- активный;
- эмоционально отзывчивый;
- овладевший средствами общения и способами взаимодействия со взрослыми и сверстниками;
- имеющий первичные представления о себе, семье, обществе, государстве, мире и природе;

- овладевший необходимыми умениями и навыками для обучения в школе.

2. ТРЕБОВАНИЯ К СОДЕРЖАНИЮ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ предусматривают:

- привитие общечеловеческих ценностей на основе идеи «Мәңгілік ел» (физическое, поликультурное развитие, патриотическое, интеллектуальное, нравственное, трудовое воспитание, развитие лидерских качеств и др.);

- формирование знаний, умений и навыков в соответствии с возрастными и индивидуальными возможностями ребенка, его способностями и потребностями на основе интеграции содержания образовательных областей.

3. ТРЕБОВАНИЯ К МАКСИМАЛЬНОМУ ОБЪЕМУ УЧЕБНОЙ НАГРУЗКИ предусматривают максимальный допустимый объем недельной учебной нагрузки, установленный в типовом учебном плане.

Учебная нагрузка всех возрастных уровней дошкольного образования установлена в типовом учебном плане.

СТАНДАРТ служит основанием при разработке:

- 1) типовых учебных планов;
- 2) общеобразовательной учебной программы дошкольного воспитания и обучения;
- 3) образовательной программы дошкольной подготовки;
- 4) требований к государственной аттестации деятельности дошкольных организаций и педагогов;
- 5) образовательной программы для детей с ограниченными возможностями

(имеющим различные отклонения в психическом или физическом развитии);

6) программы для родителей, имеющих детей дошкольного возраста;

7) системы мониторинга образовательного процесса в дошкольных организациях и дошкольных классах общеобразовательных школ.

На основании обновленного ГОСО разработан проект **Общеобразовательной учебной программы дошкольного воспитания и обучения** (далее - Программа).

Программа разработана с учетом новейших достижений науки и практики отечественного и зарубежного дошкольного образования и взамен действующим программам – «Алғашқы қадам», «Зерек бала», «Біз мектепке барамыз» и др.

Содержание Программы основывается на образовательных областях: «Здоровье», «Коммуникация», «Познание», «Творчество», «Социум», ориентированных на разностороннее развитие детей с учетом их возрастных и индивидуальных особенностей и их интеграции.

Все образовательные области связаны друг с другом: читая, ребенок познает; познавая, рассказывает о том, что узнал; взаимодействует со сверстниками и взрослыми в процессе исследований и обсуждений. Так взаимопроникновение и взаимосвязь образовательных областей обеспечивают формирование у ребенка целостной картины окружающего мира.

В основе содержания Программы заложена общенациональная идея «Мәңгілік ел», направленная на формирование любви к Родине, семье и окружающим людям, воспитание духовно-нравственных ценностей.

Программа будет служить основанием для разработки программ по образовательным траекториям развития детей дошкольного возраста, программы коррекционной работы с детьми с особыми потребностями, а также учебно-методических комплексов.

На основании ГОСО и Программы разработан проект **Образовательной программы дошкольной подготовки**. Особенности организации образовательного процесса в группах и классах дошкольной подготовки являются:

- обеспечение преемственности и непрерывности дошкольного и начального образования;

- создание условий для физического и интеллектуального развития детей;

- формирование у детей мотивации к обучению в школе и эмоциональная готовность к нему.

Предшкольная подготовка ставит перед собой следующие задачи:

- укрепление физического и психического здоровья детей;

- приобщение детей к национальным и общечеловеческим этическим и культурным ценностям;

- развитие индивидуальных способностей, задатков и склонностей;

- формирование коммуникативных и социальных навыков;

- целенаправленная подготовка детей к обучению в школе.

Основной целью Программы является обеспечение преемственности, непрерывности и интеграции учебного материала дошкольной подготовки с программой 1-го класса.

Для обеспечения качества содержания дошкольной подготовки разрабатываются учебно-методические комплексы, которые включает в себя:

- методическое руководство для педагога;

- рабочие тетради для детей по каждой организованной учебной деятельности;

- дидактический (раздаточный и демонстрационный), художественную литературу, аудио-видео материалы др.

- пособие для родителей.

Рабочие тетради для детей содержат задания с картинками, иллюстрациями сказок, пословиц, загадок, ребусов, которые дети выполняют с помощью взрослых: закрашивают, рисуют, вырезают и т.п.

В настоящее время ведется разработка вариативных программ по развитию интересов и склонностей детей. Это в свою очередь повышает общий уровень развития, творческий потенциал в рамках Стандарта обучения.

Также с целью выравнивания возможностей для единого старта усвоенных знаний, умений и навыков в подготовке к обучению в школе разрабатывается программа для родителей детей, не посещающих дошкольную организацию.

Таким образом, учебно-методическая база, концептуальное программное обеспечение по дошкольной подготовке в школах и дошкольных организациях направлена на решение современных актуальных проблем повышения качества дошкольного образования.

БАЛАНЫ ТҮСІНУ ЖӘНЕ ҚАБЫЛДАУ

А. Едігенова

Шәкәрім атындағы мемлекеттік университетінің психология кафедрасының доценті, педагогика ғылымдарының кандидаты Семей қаласы

Мектепке дейінгі балалық шақтың жастық және психологиялық ерекшеліктерімен қатар, оның өзіне ғана тән жеке ерекшеліктері де болады, яғни, олардың әрқайсысы *қайталанбайтын даралық*. Әр бала – өзінің мінез-құлқын басқару тәсілімен, сыртқы әлеммен байланыс орнату іскерлігімен, эмоциялық көңіл-күйін көрсете білу қабілетімен ерекше.

Мектеп жасына дейінгі баланың түсінігінше, жақсы және жаман туралы түсінік араласып келеді. Оның өмірлік тәжірибесі аз болғандықтан, ол әлі жақсы мен жаманды ажырата алмайды. Тіпті адамгершілік түсінігін меңгерген күннің өзінде мектеп жасына дейінгі бала оны назарда ұстай алмайды. Мұның барлығына баланы үйрету керек.

Балаларда ата-аналарының көңіл-күйі көрініс береді. Егер үлкендер көңілді, жылы жүзді, салмақты болса, бала да сондай болады. Әсіресе, баланың мінез-құлқына отбасындағы эмоциялық атмосфера, үлкендердің қарым-қатынас стилі ерекше әсер етеді.

Бала бір нәрсені олай істемеуге келісім береді, бірақ нақ жағдайда оны ұмытып кетеді. Ол басқа балаға айтылған ескертуді өзіне де айтылды деп ойламайды. Ол кеше айтылғанды, бүгін есіне түсіре алмайды. Ол тез әрекет етеді, көпшілік жағдайда оның қылықтарының себебі – тілегі, қалауы болады. Оның ерік процестері (ұстамдылық, шыдамдылық, жауапкершілік және т.б.) әлі қалыптаспағандықтан, ол өзін басқара білмейді. Біз, үлкендер, баланың осы ерекшеліктерін ескермей, оның қылықтарын әдейі жасады деп ойлаймыз. Мектеп жасына дейінгі баланың мінез-құлқынан бұл байқалады сондықтан, үлкендер бала қылықтарына орынсыз ашуланбай, үнемі жоғары-

да айтылғанды есте ұстауы керек. *Салмақтылық* – балаға әсер ету тәсілінің ішіндегі ең тиімдісі.

Балалардың үнемі үлкендерге қарап әрекет ететінін *ұмытпаңыз*, оларда біздің көңіл-күйімізді танып-білетін ерекше бір қабілет бар және олар оны өзіне тез қабылдап алады; біздің оларға деген қатынасымызды тез біледі; біз оларды тыңдауға даярмыз ба немесе өз талабымызды қоямыз ба, көңіл-күйіміз қандай.

Кішкентай балалар *еліктеуге* бейім келеді. Бала қоршағандар тілімен сөйлейді – олардың ойын айтады, қимыл-қозғалыстарын қайталайды, олардың қылықтарына еліктейді. Әсіресе, бұл балалар ойынынан айқын көрінеді. Егер бала үлкендердің мінез-құлқынан үлгілі мінез-құлықты көріп еліктесе, онда бұл тәрбиелеуге көмектеседі. Баланың бұл ерекшелігі үнемі жағымсыз жағдайдың себебі бола бермейді. Бірақ, ол бір нәрсеге аса сенімді: үлкендер не істесе де бәрі жақсы. Баланың тез есейгісі келеді.

Отбасындағы тәрбиенің маңызды шартының біріне отбасы мүшелерінің талаптарының келісіммен жүзеге асырылуы жатады. Отбасы мүшелерінің бірінің бала алдында қатал тәрбиеші болып, ал екіншісінің – қайырымды қорғаушы болуы мүлдем қате. Ал бала отбасы мүшелерінің қайсысымен өзін қалай ұстау керек екенін жақсы біледі.

Сотқарлық пен тентектік арасында айырмашылық бар ма? Баланың тентектігін сотқарлықтан ажырату керек. Баланы дер кезінде тоқтатуымыз осыған байланысты. *Тентектік* – күнәсіз ермек: бала көңілді, өзінше істейді, өз қылықтарымен қоршағандарды күлдіреді, өзіне қаратады. Сөздің қысқасы, ол өзінің осы бір көңілді күйі үшін сіз-

ден қолдау күтеді. Бұл қоршағандармен байланыс орнатудың өзінше бір формасы. Дегенмен, бала өз тентектігінің шегін білмесе, ол сотқарлыққа апаруы әбден мүмкін. Әрине, оның жағымсыз сипаты бар.

Егер бала үлкеннің сөзін тыңдап үйренсе, онда баланың эмоциялық ұстамсыздығының алдын алып, тентектікті жоюға болады. Жалпы, бала эмоциясының көріну түрі мен күші тәрбиеге тікелей байланысты екенін есте ұстау қажет. Баладағы жағымсыз эмоция – бұл онымен теріс қатынастың орныққанын көрсетеді.

Егер баланы дұрыс тәрбиелесе, ол мінез-құлық мәдениетінің қарапайым ережелерін білетін болады. Егер сіздің ұлыңыз (қызыңыз) тентек қылық көрсетсе, оны әдеппен тоқтату керек.

Жақсы болуға *талпыну* барлық балаға тән. Бала өзінің жақсы екендігіне сенеді. Ал, үлкен адам оның осы сенімін қолдауы керек, ол адамның көңілін көтеріңкі етеді. Үлкен адамнан өз әрекеттеріне тиесілі бағаны есту – бала үшін аса пайдалы болмақ. *Ұмытпаңыз.*

Баланың дұрыс жасаған қылықтарын (тәртіпті ұл немесе жақсы аға, нағыз дос, жақсы көмекші, әдепті және т.б.) дұрыс бағалап, қолдасақ, онда «Мен жақсымын» ұғымы ол үшін маңызды болады. *Ұмытпаңыз.*

Табандылықты кейде қырсықтық деп қаламыз. Ал баланың әрекеттерінде бұлар аса ұқсас. Бірақ оларды шатастыруға болмайды, қырсықтық – бұл баланың мінез-құлқының жағымсыз жағы. Дегенмен, ойлаған мақсатына жетуге талпыну бұл жақсы қасиет, ал ата-ана оны білуі керек. Баланың бастаған ісін қалай болғанда да аяқтауына мүмкіндік беру керек, олай етпегенде ондағы мақсаттылық өшіп қалуы әбден мүмкін.

Қырсықтық шектен тыс ерке балаларға тән қылық. Ол үлкен адам балаларға үнемі «бүйтпе», «олай істеме» және т.б. сөздерін жиі қолданғанда көрініс береді. Бұл жағдайдағы баланың қырсықтығы – оған деген теріс қатынастың нәтижесі, яғни шамадан тыс «тәрбиелік шаралардан» өзін қорғау тәрізді көрінеді.

Жылы сөз. Баланың абырой, намыс сезімін дамытуда, оның маңызы айтарлықтай «сен үлкен болдың» деген жылы сөз балалардың жағымды қылықтарын белсендіре түседі. «Мен

үлкенмін», – яғни, мен бәрін білемін, істей аламын. «Мен үлкенмін», – яғни, кішкентайларға, үлкендерге көмектесуім керек. «Мен үлкенмін», – яғни, мен күштімін, әлсіздерге көмектесуім керек. «Мен үлкенмін» – яғни, кішкентайларға үлгімін. Өзінді жаман ұстау – бұл *ұят*.

Балалар қырсық, қыңыр болып тұмайды және бұл балалардың жастық ерекшелігі де емес. Мұны мінезбен түсіндіруге болмайды, себебі мінез туып берілмейді, ол бүкіл өмірі барсында қалыптасады. Қырсық бала теріс тәрбиеден қалыптасады.

Екі және үш жастағы баланың қырсықтығы, табиғи қажеттілігі (су ішкісі келеді, тамақ ішкісі келеді, ұйықтағысы келеді) қанағаттандырылмағанда, қолайсыздықты сезінгенде (суық, ыстық, аяқ киімі тар, киімі кең және т.б.) көрінеді. Бірақ мұны қырсықтық деп түсінбеу керек, тек балаға қолайсыз жағдайды жойса болғаны, бәрі орнына келеді. Егер мұндай кезде балаға дауыс көтерсек, бұл қырсықтықтың пайда болуының алғы шарты болады.

Көпшілік жағдайда баладағы қырсықтықты жүйке жүйесімен байланыстырады (невроз). Бала тек қана айқайлап жыламай, қолдарындағы ойыншықтарын үлкендерге қарай лақтырғанда, оны расында да күйгелектік, ашуланшақтық (невроз) деп қабылдаймыз. Мұндай кезде баланы дәрігерге көрсету керек. Бала қырсықтығының ашық көрінуі – бұл баланың өз дегеніне жетуінің бір жолы болуы әбден мүмкін.

Сіз және Сіздің отбасыңыз бақытты өмір сүруге лайық!

ИННОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ЦЕНТРЕ «НҮРСӘТ»

Ж. Жанаева

заведующая ДОЦ №33 «Нұрсәт»
г. Ақтобе

Мир, в котором развивается современный ребенок, коренным образом отличается от мира, в котором выросли его родители. Это предъявляет качественно новые требования к дошкольному воспитанию, как первому звену непрерывного образования: образования с использованием современных информационных технологий.

Дошкольный образовательный центр №33 «Нұрсәт» работает в инновационном режиме. Характерной чертой коллектива ДОЦ является непрерывное изучение и использование современных инновационных методик и креативных образовательных технологий обучения. Это позволяет заложить потенциал для более успешного и качественного продолжения воспитания и обучения своих воспитанников.

Таким образом, специфика технологического подхода состоит в том, чтобы образовательный процесс гарантировал достижение поставленных целей.

Для реализации этих целей необходимо, чтобы образовательные технологии, разрабатываемые для обучения дошкольников, содержали четко обозначенную и пошагово описанную систему игровых заданий и различных игр с тем чтобы, используя эту систему, педагог уверен в том, что получит гарантированный уровень усвоения ребенком того или иного предметного содержания.

Начинающие педагоги сталкиваются с вопросами «Как начать занятие? С чего начать?» Интерес дошкольников к казахскому, русскому, английскому языкам в значительной степени зависит от того, как проводится организованная учебная

деятельность (ОУД). Неудачно организованная встреча с детьми часто приводит к тому, что дети долго проявляют (или близки к тому, чтобы проявить) безразличие к образовательному процессу. Поэтому воспитателю необходимо тщательно продумать все детали ОУД. Оно оправдывает себя лишь в случае, если пробудит у ребёнка желание заниматься.

В отличие от учеников дошкольники более решительны и откровенны; если педагог не сумел вызвать интерес к своему занятию, они в тот же день скажут, что им было скучно.

В соответствии с особенностями развития детей дошкольного возраста во время ОУД используются сказочные персонажи. Ситуативно-предметная наглядность способствует освоению детьми лексико-грамматического материала по заданным темам и служит источником познавательного интереса дошкольников. ОУД обычно проводятся на ковре или стульях, поставленных полукругом. ОУД проводятся по подгруппам. Оптимальный состав подгрупп 10-12 человек.

Решая эту проблему, творческий коллектив разработал для воспитанников УМК «Кішкентай Тілмаш». Занятия построены так, что вместо скучных занятий к детям приходит любившийся Тілмаш и знакомит с новыми героями, с окружающим миром, с основными понятиями и словами.

Дети вместе со сказочным персонажем учатся думать, анализировать, развиваться и мечтать, практиковать освоенные знания и навыки. Игровая деятельность

позволяет ребенку проявить собственную активность, реализовать себя, при этом она основана на свободном сотрудничестве педагога с детьми и самих детей друг с другом.

УМК содержит перспективное планирование, лексический минимум, алгоритм связной речи, сборник стихов, сборник игр, сборник песен «Біз күлімдеп эн шырақаймыз» и рабочую тетрадь «Ойнаймыз да, ойлаймыз»

В 2015 году творческой группой было подготовлено методическое руководство «Играя, учим русский язык», которое является результатом нашей многолетней работы по определению и раскрытию потенциальных возможностей детей дошкольного возраста в изучении русского языка.

Содержание реализуется через образовательную область «Коммуникация» в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом дошкольного воспитания и обучения (ГОСО).

Основная цель руководства — воспитание полиязычной личности дошкольника, освоившего базовые ценности родного языка, готового к социокультурному взаимодействию на государственном и других языках, способного общаться с окружающим миром вербальными и невербальными средствами.

Обучение второму языку предлагается в игровой форме с использованием богатства художественных средств русского языка.

Руководство «Играя, учим русский язык» состоит из четырех разделов: «Общие положения и методология», «Играя,

изучаем русский язык» (от 3 до 4 лет), «Играя, познаем русский язык» (от 4 до 5 лет), «Играем и говорим на русском языке» (от 5 до 6 лет), «Играем и общаемся на русском языке» (от 6 до 7 лет). В каждом разделе определены цели и задачи с учетом возрастных особенностей детей.

Руководство разработано с целью совершенствования у детей коммуникативной компетенции, развития и обогащения словаря, правильного звукопроизношения, развития диалогической (разговорной) речи у детей и обучения культуре речевого общения.

Через систему увлекательных игровых упражнений дети закрепляют пройденный материал, включаются в самостоятельное решение проблемных игровых заданий, что является эффективным средством в обучении русскому языку в дошкольных организациях с казахским языком воспитания и обучения.

Для развития самостоятельности детей предлагаются рабочие тетради, которые являются приложением к методическому пособию «Играя, учим русский язык». Работа с тетрадью помогает сформировать у детей навыки речевой активности, пополнить словарь, понимать рассказ взрослого, отвечать на простые вопросы, находить предметы по словесному указанию. Рабочей тетрадью могут пользоваться педагоги дошкольных организаций, учителя русского языка и родители.

Серия из трех тетрадей охватывает все темы методического пособия, при этом каждая рабочая тетрадь является самостоятельным пособием.

Авторы методического руководства считают, что данный материал поможет педагогам дошкольных организаций и родителям сформировать необходимое языковое поведение дошкольников.

В системе дошкольного воспитания Казахстана происходит интенсивный поиск и внедрение новых интегративных форм и методов, способствующих новому стилю общения, познания, игры, развитию личностного взаимодействия педагога и ребенка, воспитания креативности, качественного образования детей, ориентированного на формирование успешности ребенка, развитие его самосознания, индивидуальных способностей и нравственных качеств.

Все эти факторы обновления содержания дошкольного образования натолкнули на создание сборника «Акылды әңгімелер», «Умные рассказы» на казахском и русском языках.

В сборнике представлены общие практические подходы к проблеме нравственного воспитания и развитию креативного мышления, умения классифицировать поступающую информацию, выделять новое.

Дети очень любят, когда им читают взрослые. Они стремятся к общению с воспитателем, испытывают чувство удовлетворения и гордости, отвечая на вопросы и получая одобрение, особенно если педагог обрисовывает важность обсуждаемых проблем.

По рассказам данного сборника дети могут сделать рисунок, придумать сказку, дать название произведению и т. п. (эти задания выполняются по желанию). Данная работа проводится во второй половине дня.

Для работы над текстом используются определённые условные знаки. Знаки помогают детям закрепить полученные знания, быть более внимательными, превращают чтение в увлекательную игру, становятся помощниками в запоминании материала. В конце беседы проводится развивающая игра «Умный кубик» с сигнальными картинками. На гранях кубика слова: «Почему?», «Объясни», «Назови», «Предложи», «Придумай», «Нарисуй». Дети выбрасывают кубик и выполняют задания по той грани, на которую выпадет кубик.

Для того чтобы правильно формулировать

вопросы и задания для детей используется таксономия Блума, которая определяет способы классификации мыслительных умений, начиная от простейших познавательных действий до самых сложных

Таксономия Блума подразделяет образовательные цели на три уровня: когнитивную, аффективную и психомоторную, которые можно условно определить словами «знаю», «чувствую» и «творю».

Решение поставленных уровней целей повышает уровень сформированности компетентностей ребенка. Ребенок умеет выделять причины и последствия, имеет аргументированные ответы и подтверждает его примерами, то есть, играет, учится, творит.

Главная идея сборника — обеспечить детскими произведениями развивающее их креативное восприятие и воображение. Для нас было очень важно научить детей ставить вопросы, ранжировать информацию, выявлять причины событий и ситуаций.

С целью вовлечения семьи в единое образовательное пространство в сборнике запланирована работа с родителями «Умная школа для родителей» с использованием нетрадиционных методов и приемов: тематические конференции (по обмену опытом на тему «Как сбываются мечты»), презентации («Хорошие привычки»), ролевые игры («Учимся понимать друг друга»), конкурсы («Дизайнеры хороших манер»), эстафеты (по составлению рассказа «Умных родителей умные дети») и др.

Формы работы с родителями в «Умной школе для родителей» меняют традиционные стереотипы родительского собрания, повышает готовность родителей к взаимодействию с педагогом, делают родителей активными участниками в воспитании и обучении.

Результатами совместной деятельности являются «социально-активные дети и их родители», способные общаться во благо друг другу и окружающим, способных добывать знания и учить других, организовывать себя и коллектив, умеющих оценивать, прежде всего, себя, свою деятельность и работу других.

Все эти авторские работы вошли в Перечень учебников, УМК, пособий и др. и затем вошли в перечень обязательной литературы для дошкольных организаций на 2014-2015 гг.

РАННЯЯ ПРОФИЛИЗАЦИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ

Г.М.Усенова

Директор

Н.К.Елькенова

Методист

КГКП детский сад «Толағай»

г.Караганда

Ранняя профилизация дошкольников – есть неотъемлемая часть общекультурной среды, формирующая целостный жизненный опыт ребенка в социальной сети. Приобщаясь к ней, ребенок принимает мир взрослых с его проблемами, успехами, решениями.

Президент страны Нурсултан Назарбаев обращает внимание на подготовку профессиональных кадров, направленную на то, чтобы обеспечить экономику Казахстана высококвалифицированными специалистами.

Профильное обучение – средство дифференциации и индивидуализации обучения, позволяющее за счет изменений в структуре, содержании и организации образовательного процесса более полно учитывать интересы, склонности и способности детей. Если охарактеризовать двумя словами те коренные изменения, которые происходят в образовании, то это переход от «обучения» к «развитию».

Профилизация – это не разовое мероприятие, а стройная система работы, охватывающая практически все возрастные группы образовательного процесса и всех направлений деятельности в различных формах. Организация этой работы в детском саду «Толағай» выстроена по возрастной вертикали.

База к профессиональному самоопределению закладывается на стадии конкретно-наглядных представлений о мире профессий задолго, т.е. в дошкольном возрасте. Целевым ориентиром образовательного стандарта в дошкольном детстве становится формирование общей культуры личности ребенка, развитие его социальных, нравственных, эстетических, интеллектуальных и физических качеств, как основы будущей профилизации. В дошкольном возрасте происходит расширение знаний о мире профессий, формирование интереса к познанию и миру труда, понимания

роли труда в жизни человека и общества, развитие интереса к миру профессий, в том числе профессиональной сфере деятельности родителей и ближайшего социокультурного пространства. Развитие ребенка как субъекта отношений с людьми и миром, предполагает побуждение и поддержку детских инициатив во всех видах деятельности; обучение навыкам общения и сотрудничества, формирование оптимистичной самооценки и уверенности в себе, то есть постоянное расширение границ своих возможностей; создание условий для получения опыта самостоятельных проб.

Детский сад становится первой ступенью в образовательном процессе, на которой дети учатся самостоятельно думать, делать выбор. Раннее знакомство с различными видами человеческой деятельности не только расширяет общий кругозор ребенка, но также, что особенно важно, открывает возможности раннего проявления и конкретизации его интересов и склонностей. Это осуществляется на занятиях, в свободной деятельности: «Мастерская юного художника», «Интегрированная проектная деятельность», «Музейное образование», раскрывающих область знаний, имеющих прикладную направленность: лаборатория «Юные исследователи», «Маленький мастер» и другие. Логическим продолжением подготовки детей к ранней профилизации является работа педагогического коллектива, которая осуществляется по следующим основным направлениям:

- организация профинформационной работы на занятиях;
- оформление портфолио «В мире профессий»;
- организация экскурсионной работы;
- организация профориентационной проектно-исследовательской деятельности, конкурсов, конференций.

Значительное место в данной работе занимают беседы, которые проводят воспитатели, педагоги-специалисты или представители различных профессий.

Ранняя профилизация с детьми-дошкольниками направлена на:

- формирование социальной и технологической компетенций;
- овладение начальными знаниями, трудовыми умениями и навыками;
- овладение знаниями о роли трудовой деятельности человека в преобразовании окружающего мира, первоначальными представлениями о мире профессий.

В детском саду знакомство с миром профессий проходит через ознакомительные экскурсии на предприятия, в музеи, театры, которые расширяют кругозор ребенка. Работа с воспитанниками спланирована так, чтобы на первом этапе, пассивно-поисковым, осуществлялось первичное профессиональное знакомство. Его цель – развить интересы и способности дошкольников, сформировать потребности детей в профессиональном самоопределении. Педагоги, учитывая индивидуальность каждого ребёнка, развивают креативность, навыки практической деятельности.

Выполнение творческих и исследовательских заданий, проведение экспериментов побуждает дошкольников самостоятельно добывать знания, быть исследователями.

Экскурсии – самое наглядное представление палитры профессий. Организуя экскурсии, можно показать воспитанникам не только работу предприятия, но и дать возможность детям наблюдать за какой-то профессией. На экскурсиях не только расширяется кругозор ребенка, но и происходит непосредственное знакомство с особенностью работы людей разных профессий.

Наш детский сад работает в данном направлении второй год. За 2014-15 учебный год проведено детским садом 10 экскурсий по разным направлениям. По содержанию экскурсии были проведены обзорные и тематические: исторические, природоведческие (экологические), искусствоведческие, литературные. В течение учебного года дети нашего детского сада участвовали в творческих конкурсах и фестивалях: «Профессия моих родителей», «Юные актеры», «Baby Talent» и др. Таким образом, на протяжении двух лет у дошкольников накапливается богатый запас сведений о профессиях, формируется

потребность в профессиональном самоопределении.

Современные подходы к профилизации дошкольников рассматривают как комплекс средств, направленных на формирование у личности отношения к себе, как к субъекту будущей профессиональной деятельности. Нашими гостями являются представители гуманитарного колледжа, Образовательного комплекса школы-детского сада №77, музея изобразительного искусства, театра им.С.Сейфуллина и Станиславского. Они рассказывают об особенностях их профессий, проводят мастер-классы.

Исходя из социально-экономических условий, жизненной необходимости, потенциальных возможностей детей в подготовке дошкольников к труду и выбору профессии, мы стремимся решить следующие задачи:

1) познакомить и расширить представления воспитанников об отраслях и профессиях;

2) развитие способностей, необходимых для получения избираемой профессии, с учетом потребностей общества;

3) оказание помощи дошкольникам в профессиональном самоопределении в зависимости от интересов, склонностей и способностей, состояния здоровья, пола и возраста и других индивидуальных особенностей дошкольников.

Игровая деятельность является обязательным условием формирования представлений о мире профессий у дошкольников, что, в свою очередь, способствует раннему профессиональному самоопределению дошкольника, которое мы рассматриваем как звено психического развития ребенка, осуществляемого посредством введения детей через игру в мир профессий как часть человеческой культуры, через его открытые проблемы, где продуктивное воображение становится ведущим механизмом, как ориентацию на труд, формирование и развитие интересов, склонностей и способностей дошкольника.

Большую роль в формировании представлений дошкольников о профессиональной деятельности взрослых играют сюжетно-ролевые игры профессионально-ориентированной направленности.

В ходе игры дети отражают некоторые элементы деятельности представителей различных профессий.

Каждая сюжетно-ролевая игра включает в себя определенный сюжет, выбранный

самими детьми или предложенный взрослыми. Польза таких игровых действий велика: отображая в игре профессиональную деятельность взрослых, дошкольники учатся распределять роли, последовательно и логично выполнять действия, связанные с сюжетом, расширяют свои познания о разнообразии профессий в мире.

Самыми распространенными в детском саду являются игры в семью, магазин, парикмахерскую, больницу. В них чаще всего участвуют девочки, а мальчикам интересны игры, воспроизводящие сюжеты любимых фильмов, приключения на корабле, самолете, поездку на автобусе, такси. Дошкольники, организовывая в группе кабинет врача, магазин или парикмахерскую, строя корабль или автобус, воссоздают знакомые сюжеты из обычной жизни.

Кроме традиционных сценариев (семья, магазин, больница, парикмахер, продавец), в сюжетно-ролевых играх можно также использовать и другие сценарии. Например, можно соорудить самолет из стульев и стать пилотом.

Нужно предлагать как можно больше вариаций игр, поскольку игра поможет детям усвоить правила поведения в общественных местах, больше узнать о разных профессиях

Роль воспитателя в игре может быть различной: он может быть прямым участником игры, советчиком, помощником и т.п. Но во всех случаях воспитатель, внимательно относясь к замыслам и стремлениям детей, не подавляя их инициативу и самостоятельность, влияет на содержание игр, создает условия для их развертывания, для развития детской изобретательности, творчества. Он помогает детям устанавливать взаимоотношения дружбы и взаимопомощи. В играх педагог изучает каждого ребенка, его интересы, индивидуальные способности, следит за его переживаниями, с тем, чтобы найти правильные пути и средства развития его личности, что и может явиться первой ступенью профилизации ребенка-дошкольника.

Очень важно с детского сада знакомить ребенка с профессиями, рассказывать о тех качествах характера, которые требует то или иное занятие. Часто дети выбирают те же профессии, которые имеют их родители. Так рождаются династии врачей, учителей, рабочих, ученых, артистов и др. Поэтому,

основное направление в работе с детьми дошкольного возраста ориентировано на: выявление на ранних ступенях развития способностей детей дошкольного возраста к разным видам деятельности; обеспечение реализации интересов, способностей, склонностей дошкольников.

Таким образом, задача детского сада – это привитие любви и уважения к людям труда, получение первоначальной профессиональной подготовки через учебную и воспитательную работу, овладение знаниями о роли трудовой деятельности человека в преобразовании окружающего мира, получение первоначальных представлений о мире профессий.

“МОНТЕССОРИДІҢ ҒАЖАЙЫП ӘЛЕМІ” БАҒДАРЛАМАСЫ БАЛАБАҚШАДА

Л. Жарылқапова

*Жамбыл облысы Байзақ ауданы
«Астана» балабақшасының
меңгерушісі*

Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев Қазақстан халқына жолдауында «Ұрпағы білімді халықтың болашағы бұлыңғыр болмайды» - деп көрсеткендей, жас ұрпаққа мән-мағыналы, өнегелі тәрбие мен білім беру — бүгінгі күннің өзекті мәселесі. Баланың жеке тұлға ретіндегі дамуы өзіндік көзқарасының қалыптасуы, ой- өрісінің кеңеюі балабақша қабырғасынан басталатыны бәрімізге белгілі. Бүгінгі таңда білім беру жүйесінің алғашқы сатысы мектепке дейінгі оқыту мен тәрбиелеуге ерекше мән берілуде.

2014 жылы эксперименттік жұмыс ретінде «Астана» балабақшасында «Монтессоридің ғажайып әлемі» бағдарламасы жасалып, оқу жоспарының вариативтік бөліміне енгізілді.

II сәбилер тобы, ортаңғы топ, ересектер тобының балалары эксперименттік және бақылау топтарға бөлінді.

Бағдарлама үш бөлімнен тұрады:

1. “Сенсорлық таным” (II кіші топқа арналған)
2. “Өз қолыммен жасаймын” (ортаңғы топқа арналған)
3. “Бәрін білгім келеді” (ересектер тобына арналған)

Эксперименттік топ балаларымен “Өзім жасауыма көмектес” үйірмесі (ғарыш, тәжірибе өмір аймағы) өткізіледі.

М.Монтессори әдістемесі бойынша тәжірибе бес аймақта жүргізіледі:

- Ғарыш аймағы;
- Тәжірибелік өмір аймағы;
- Тіл дамыту аймағы;
- Логика аймағы;
- Сенсорлық даму аймағы.

Сенсорлық даму аймағы. Бұл аймақта бала қоршаған ортаны зерттеуде өзінің сезімдерін қолдана білуге үйренеді — материалдар арқылы көру, есту, сипап сезу сезімін, иіс сезу, дәм сезу, температураны ажырату, заттардың салмағының айырмашылығын білу және есте сақтау қабілетін жаттықтырады.

Тәжірибелік өмір аймағы. Тәжірибелік өмірдің жаттығулары (ТӨЖ) кішкентай балалар үшін ерекше маңызды. ТӨЖ аймағында бала өзіне және өз заттарына қарауға көмектесетін материалдар орналасқан. Материалдар бала өзі істейтін ісінің мақсатын айқын түсінген жағдайда тандап алынады. Бала өзі киінуге (түйме, кнопка, сыдырма, жіпшелер, түйрегіштер, баулар, банттар, ілмектер сияқты заттар салынған рамкаларды пайдалана отырып) үйренеді, ұқыпты бір нәрсені құюға, төгуге, ыдыс жууға, айна сүртуге және шын үтікпен оны үтіктеуге, салаттар жасауға (көкөністі тазалауға, кесуге, майдалауға), жаңғақ шағуға, нан кесуге, тіпті аяқ киім тазалауға үйретеді.

Логикалық аймақ. Сенсорлық материалдармен жұмыс істеп, логикалық ойлауды үйренген соң бала еш қиындықсыз өзіне таныс ұғымдарды математикалық терминдерге айналдыра бастайды.

Тіл дамыту аймағы. Балаға тілді алып жүруші ретінде тілін дамытуға арналған (онсыз толыққанды интеллектуалды өсуі мүмкін емес болғандықтан) тиісті материалдар қажет. Берілген аймақта жазуға моторлық (қимылдық) дайындық, фонетикалық естудің дамуы, жазу мен оқуға үйрету т.б. қарастырылады. Бұл жерде бала жазу, әріптерді салуға, манна жармасында сурет салуға, сондай-ақ, жылжымалы алфавит арқылы сөздерді қоюға үйренеді.

Ғарыш аймағы. Бала қалаған жұмыс аймағы мен нақты Монтессори-материалды өзі таңдайды. Ол жалғыз өзі немесе басқа балалармен жұмыс жасауын таңдайды. Бала өзі қарқынында жұмыс жасайды. Монтессори әдісінде жарысқа түсу жоқ.

М.Монтессоридің құралдарының балабақшада маңыздылығы — балалардың жас ерекшеліктерін ескеріп, әр сатыға балалардың қабылдау мүмкіндіктеріне сай пайдалануға

болады.

Мектепке дейінгі оқыту мен тәрбие жүйесін жетілдіру мақсатында баланың өмірде интеллектуалды, танымдық қабілеті дамыған тұлға болуы үшін М.Монтессоридің ерте даму әдістемесінің маңыздылығы өте жоғары. Қазіргі кезеңде баланың ерте дамуы өте танымал болуда. М.Монтессори — дәстүрлі оқыту бала дамуын бәсеңдетеді деген ой қорытындылап, бала дамуын жеделдету керек деген мақсат қойды. Таңқаларлығы бала табиғатын бақылай отырып, оның дамуына бөгет болмай, ересектер бала дамуын жолға қоюға бағыт беру керек деп есептеді. Италиян психологы М.Монтессоридің түсіндіруінше, баланың туғаннан азамат болғанға дейін барлық өмірі — оның еркіндігі мен дербестігінің дамуы болып табылады. Бұл технологияның ерекшелігі: оқытудың бірыңғай бағдарламасы болмайды, әркім табиғат берген даму жолымен жүреді. Балабақшада әркім өз еркімен қалаған жұмысымен айналысады. Әр баланың іс-әрекеті өз еңбегіне қарай үлкендермен бағаланады. Мұндағы басты мәселе, бала өзін-өзі бағалайды.

М.Монтессори үшін адамның рухани дамуы оның психофизикалық дамуымен тығыз байланысты. Монтессори үнемі интеллект, ойлаушылық қабілеттердің, жалпы дамуы үшін қабылдау және сезім мүшелерінің, қимылдық аумақтың дамуы маңызды рөл атқаратынын көрсетіп отыр. Бұл әдіс әрбір жеке баланың қажеттілігіне, қабілетіне, дарынына негізделеді.

М.Монтессоридің тұжырымы бойынша, баланың дамуы оны қоршаған заттық-кеңістік және элеуметтік ортамен өзара әрекет етеді.

М. Монтессори жүйесі бойынша «дайындалған орта» деген термин қолданылады. Ол әр баланың өзінің жеке дара қарқынында дамуға мүмкіндік беруі тиіс. «Дайындалған орта» — баланың қызығушылығын тудыратын және оны өзінше жасап құрастыруға арналған әртүрлі заттардан тұрады. Балабақшамызда Монтессори әдістемесін ұлттық педагогикалық әдет-ғұрыппен байланыстыра отырып жұмыс жүргізілді. Балалармен жұмыс жасағанда құрақ көрпешелерді пайдаланып, қазақтың ұлттық ою-өрнектері құрастырылды. Сондай-ақ, балалардың қолдарының ұсақ

моторикасын дамыту барысында әжелеріміздің ұршықтарымен жүн иіру, түту тәсілдері де пайдаланылды.

Эксперименттік жұмыстың І кезеңінде «Бота» Қоғамдық Қорымен бірлестікте жұмыс атқарылды. Қордың Монтессори әдістемесі бойынша жұмыс жасайтын құрал-жабдықтары пайдалануға алынды, балабақша педагогтары қосымша білім беру арнайы курстардан өтіп, сертификаттарды иеленді. Жұмыс барысында эксперимент алаңының педагогтары қажетті материалдарды өз қолдарымен дайындады. Нәтижесінде «Бота» Қоғамдық Қорымен бірлесе отырып аудан көлемінде «М.Монтессори методикасының бала тәрбиесіндегі маңызы» тақырыбында семинар-практикум өткізілді.

Осы жұмыс барысында балабақша педагогтары Жамбыл облыстық «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығында «М.Монтессори әдістемелік жүйесінің мектепке дейінгі жас балаларын дамытудағы маңыздылығы» атты облыстық вебинарда, Тараз мемлекеттік педагогикалық институты ұйымдастырған іс-шараларға белсене қатысып, алғыс хат пен дипломдармен марапатталды.

Қорыта келе, М.Монтессори жүйесі бойынша жұмыс жүргізу барысында ұйымдастырылған ғылыми-педагогикалық эксперименттің нәтижесінде арнайы бағдарламалар, оқу-әдістемелік кешендер, жарық көрді, озық іс-тәжірибелер насихатталды.

БАЛАНЫҢ ТІЛІН ДАМУДА
МНЕМОТЕХНИКА ТӘСІЛІН ҚОЛДАНУ

Л. Б. Жүнісова

№ 32 «Балдәурен»

балабақшасының тәрбиешісі

Астана қаласы

Балалар үздіксіз іс-әрекеттерді талап етеді, олар іс-әрекеттерден емес олардың бір түрлілігінен шаршайды.

К.Д. Ушинский

Мектепке дейінгі білім беру дамуының заманауи кезеңінде өзекті міндеттердің бірі мектепке дейінгі жастағы балалардың тіл кемістігін түзету үдерісінің тиімділігін жоғарылату болып табылады.

Біздің балабақшадағы топтарда кейбір балалардың тілдері толық жетілмегендер кездеседі. Балалар тілдерінің дамымай қалуы әртүрлі дәрежеде көрінеді: бұл былдыр сөз, сөздің жоқтығы және фонетика-фонематикалық элементтерімен бұрмаланып сөйлеу немесе лексика-грамматикалық дамымай қалуы.

Тілі толық дамымаған балалардың сөздік қоры аз болады, сөйлемдегі сөздерді бір-бірімен байланыстыра алмайды, дыбыстарды дұрыс айтпайды.

Ал, мектепке дейінгі балалардың байланыстыра сөйлеу кезінде мнемотехника тәсілдері тиімді құрал ретінде қызмет етеді. Сондықтан, мнемотехника тәсілдерін біздің балабақша педагогтары белсенді қолданады. Т.А.Ткаченко, Е.А.Иванова, В.П.Глухов, Л.Н.Ефименкова сияқты авторлардың еңбектеріне тәрбиешілер сүйенеді.

Мнемотехника – қосымша ұғым қалыптастыру жолымен есте сақтауды жеңілдететін және есте сақтау қабілетін ұлғайтатын әртүрлі тәсілдер жүйесі.

Мнемокестені пайдалану жан-жақты дамытуға көмектеседі:

- ассоциативтік ойлау;
- байланыстыра сөйлеу;
- көру және есту қабілеттерін

дамыту;

- зейін қою;
- қарапайым математикалық түсінік;
- ұсақ моторика.

Бастапқы кезде балаларға бұл сызба-кестелермен жұмыс істеуді үйрету кезінде келесідей жұмыстар жүргізіледі:

- берілген тақырыптың мәтінін айтуда сызба-кестесін қолданар кезде оның кестелері тек сурет арқылы берілді. Мысалы: «Мақта қыз бен мысық» ертегісі балаларға таныс (1-сурет). Бұл ертегінің мәтінін балалар біледі. Ал, енді оның мазмұнын айту үшін сурет кестесі қолданылады. Балалар ертегінің жүйесін шатастырмас үшін бұл суреттер ретімен қойылады. Балалар суретке қарап отырып, ертегіні айтып береді.

- сызбалармен жұмыс істеуді игере бастаған кезде нақты суреттермен сызбалар араластырылып берілді. Мысалы: Ж.Жанаевтың «Жайлауда» өлеңін жаттау үшін оның мәтінін ашатын тірек кестелері сурет пен сызба араласып келген.

- сызба–кестелермен жұмыс істеуді игерген кезде тапсырманың мәтіні тек тірек-сызбалар арқылы берілді. Мысалы: «Заттарды суреттеу» немесе «Менің сүйікті ойыншықтарым» сияқты берілген тақырып бойынша әңгіме құрарда тек тірек сызбалар беріледі (2-сурет). Ал, балалар оған қарап түсін, пішінін, қасиетін, қай топқа жататынын, не үшін қажеттігін, неден жасалғанын айта алады.

1-сурет

2-сурет

Ата-аналар ақпаратты жаттаудың қызықты және пайдалы әдісін меңгеруге белсенді қосылды. Сонымен бірге, балалардың тек тілдерін дамытып қоймай, бұл әдісті логикалық ойлауын, қарапайым математикалық ұғымды қалыптастыруды дамыту үшін қолданылады. Балабақша педагогтарының шығармашылық тобы сандар құрамын және оның алгоритмін игеруге мнемокестелерін өңдейді, ересектер және мектепке дейінгі ұйым тәрбиешілері кеңінен өз тәжірибелерінде қолданады.

Мектепке дейінгі жастағы балалардың психологиялық тіл дамуының өсуі туралы ең толық түсінігін айқындау мақсатымен кезеңмен диагностикалық зерттеулер өткізіледі.

Балалар туылған уақыттан бастап заманауи жоғары технологиялық жетістіктермен танысып қолдана бастайды: теледидар, интернет, компьютерлік ойындар, интерактивті ойыншықтар және басқалар. Ақпараттық-коммуникативті технологияларды (АКТ) қолдана отыра тілдің морфологиялық жүйесінің бұзушылықтарын жеңіп шығуға бағытталған ойындар да

қолданылады. Интерактивтік тақтада қолданылатын ойындар 5-10 минут және жұмасына 2 реттен артық өткізілмейді. Компьютерлік ойындар сөздің тілдік функциясының барлық компоненттерінің қалыптасуына, сенсорлық эталондар, логикамен ойлануға ынталандыруға ғана себебін тигізіп қоймай, сонымен бірге, оқу қызметіне мотивациясын жоғарылатуға да себебін тигізеді.

Қорытындылай келе, мнемотехника тәсілі бойынша мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс жасауда міндетті түрде белгілі бір талаптар сақталуы қажет. Берілген тапсырманың:

- көлемі ықшам болуы;
- артық зат болмауы;
- образдылығы, ассоциативтілігі

қызығушылық туғызу керек.

Педагогтар мен балалардың бірлесіп жұмыс жасауының нәтижесінде балалардың сөздік қоры мен байланыстыра сөйлеу қабілеттері дамып, қарым-қатынас мәдениеті, түрлі әлеуметтік рөлдерді орындау, өзінің және өзгенің іс-әрекетіне талдау жасау, өз көзқарасын дәлелдеу іскерлігі меңгерілді. Бала мен тәрбиешінің арасындағы ынтымақтастығы қалыптасты. Диагностика қорытындысынан балалардың жылдан-жылға сөздік қоры молайып, тілдің дыбыстық мәдениеті жетіліп, тілдің грамматикалық құрылымы қалыптасқаны көрінді.

Жан-жақты дамыған, білімді, өз ойын еркін жеткізе алатын тұлға тәрбиелеу біздің міндетіміз.

БАЛА ТӘРБИЕСІНДЕГІ ОТБАСЫ ЖӘНЕ ТӘРБИЕШІ БАЙЛАНЫСЫНЫҢ ЖАҢАШЫЛ ӘДІСТЕРІ

Н.Е.Сақманова

*«Алтамыс» балабақшасының
тәрбиешісі
Қызылорда қаласы*

«Тәрбие тал бесіктен басталады» - деген дана халқымыз. Демек, баланың қоғамға өзіндік пайдасын тигізер тұлға болып дамып жетілуіне бірден-бір ықпал ететін орын – балабақша. Отбасындағы тәрбие баланың жан-жақты дамып қалыптасуына аздық етеді. Сондықтан, бала дамуының негізгі баспалдағы балабақшада қаланады.

Бүгінгі таңда болып жатқан өзгерістерге байланысты тәрбиеші мен ата-аналардың бала тәрбиелеудегі жауапкершілігі арта түсуде. Балаларды оқыту мен тәрбиелеуде отбасының басым ролін мойындай отырып, бірлесе жұмыс жасау маңызды.

Қазіргі заман балғынының талғамы биік десем болады. Олар айналасында болып жатқан әрбір құбылысқа, іс-әрекеттерге өз ойларын айтып, көзқарастарын білдіре алады. «Ағаш түзу өсу үшін оған көшет кезінде көмектесуге болады, ал үлкен ағаш болғанда оны түзете алмайсың» - деп бекер айтылмаған. Баланың бойына мейірімділік, қайырымдылық, елжандылық, еңбексүйгіштік, адамгершілік сынды құнды қасиеттерді жастайынан сіңірудің маңызы зор.

Жиырма бірінші ғасыр – ғаламдану дәуірі. Ақпараттық кеңістіктегі жаңашылдық білім беру саласын да қамтымай өтпейді. Міне, осы тұрғыда қазіргі тәрбиешілерге артылып отырған жүк ауыр. Ұрпақ тәрбиесі жолында инновациялық үдерістерге де ілесіп отыруы шарт.

Өзімнің педагогикалық тәжірибемде түйгенім, қай дәуірде болмасын, әр тәрбиеші оқытудың жаңа мазмұнын өз тәжірибесіне енгізіп, үнемі ізденіс үстінде жүруі қажет. Мол ізденіссіз тәрбиешінің ісі өрге баспайды, тоқырауға ұшырайды. Сол

себептен, әрбір тәрбиеші жыл сайын өзінің оқу іс-тәжірибесіне жаңалық ендіріп отыруы тиіс. Білімді жетілдіру, түрлі семинарларға, шеберлік сағаттарына қатысу да, ата-анамен жұмыс жүргізуде кәсіби құзыреттілікті арттырып, шығармашылықты шыңдауға жол ашады.

Ата-аналармен жүргізілетін жұмыстарды жаңашылдықпен әрі қызықты етіп қалай ұйымдастыруға болады? Ол үшін біз ата-аналармен жақынырақ танысып, отбасының әлеуметтік жағдайын, отбасы мүшелерінің бала тәрбиелеудегі ролін анықтау мақсатында сауалнамалар алынады.

Тәрбиешіге жыл бойы жүргізілетін жұмыс жоспарын ата-аналармен бірлесе отырып жасағаны тиімді. Себебі, ата-аналар заман талабына сай өзекті мәселелерді, отбасы тәрбиесіне байланысты тақырыптарды өздері ұсына алады. Сонымен қатар, ата-аналардың ұсыныс-тілектерін ескере отырып, ата-аналарға арналған әңгімелер мен дәрістер, кенестер мен сұрақ-жауап кештері, конференциялар, ата-аналарды педагогикалық әдебиеттермен таныстыру әдіс-тәсілдері қарастырылады.

Әрбір тәрбиеші ата-аналармен қарым-қатынас жасауда түрлі тәсілдерді, қазіргі педагогикалық технологияларды пайдаланады, яғни ата-ананың қызығушылығын арттыру мақсатында жұмыс жасайды.

Мектепке дейінгі мекемедегі ата-анамен жұмыс жасаудың ғаламтор желісі арқылы байланыс орнату біздің балабақшада оң жолға қойылған. Ата-ана кез-келген уақытта тәрбиешімен онлайн-байланысқа шығып, баласының қабілетін, ынтасын

ортадағы бейімділігін жақынырақ білуге мүмкіндік алады. Мәселен, аптасына бір рет оқу-іс әрекетін балғын өткізіп алса, тәрбиеші ата-анаға интернет желісін пайдаланып, тәрбиеленуші қалыс қалған тапсырмаларды мүмкіндігінше үй жағдайында орындауға кеңес береді. Керек десеніз, баланы қызықтыратын ойындар мен оқу іс-әрекеттерін де ата-анаға онлайн-байланысы арқылы жеткізуіне мүмкіндік бар. Қазіргі жұмыс басты ата-аналарға жаңа шыққан баланың ойын дамытатын ойындар мен жаттығу сайттарының атауларын ата-ана қарауына жібере алады. Сол кезде баланың бос уақытын ата-ана тиімді пайдаланады. Сонымен қатар, қазіргі кезде тәрбиеші WhatsApp байланысында ата-аналар конференция ашып, ата-анамен тығыз байланыста болуына болады. Бұл ата-анамен жұмыс жасауға өте ыңғайлы және күн тәртібі бойынша жоспарланған жұмыстар барысынан видео, фото жүктей алады. Ата-анада мына жұмысбастылық уақытта балабақшада күнделікті қандай жұмыстар жүргізілетініне көз жеткізе отырып, өз ұсыныс-пікірлерін айта алады. Тәрбиеші ата-ана ұсыныстарын өз жоспарына енгізіп жеке баламен жұмысында қамтиды.

Балабақшамызда жүргізілетін ата-анамен жұмыстардың тағы бір атап өтетін түрі — мектепке дейінгі білім беру мекемелерімен қамтылмаған балалардың ата-аналарымен жұмыс.

Бұл аталған жұмыстың негізгі мақсаты — мектепке дейінгі білім беру мекемелерімен қамтылмаған балалардың, білім беру мекемелерімен қамтылған балаларға сай дәрежеде мектепалды даярлық курсынан өтуіне мүмкіндік жасау. Қамтылмаған балалардың ата-аналарына үй жағдайында баланы тәрбиелеудің тиімді тетіктерін үйретіп, баланы қызықтыратын ойын құралдарымен танысып, танымдық материалдармен жұмыс жасай білуге кеңестер алады. Міне ата-анамен жұмыстың осындай түрі 2011 жылдан бері балабақшада әлі күнге дейін жалғасып келеді. Бұл жұмыстың нәтижесі өз жемісін беруде.

Мұхтар Әуезов «Қай істің болсын өнуіне үш түрлі шарт бар. Ең алдымен әуелі ниет керек, одан соң күш керек, одан соң тәртіп керек» - деген екен. Өмірлік тәжірибе ұлы жазушымыздың сөзінің құдіреттілігін байқатады. Бірігіп жасаған еңбектің соңы жемісті. Біз осы бағытта әлі талай жұмысты жаңаша атқаруды жоспарлаудамыз. Себебі, жарқын болашаққа жол бастар өскелең ұрпақты тәрбиелеу – басты парызымыз!

ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕ – ҰРПАҚ ЖАЛҒАСЫ

Д. Нызманбекова

*Аягөз қазақ мектеп-лицейінің
бастауыш сынып мұғалімі
Шығыс Қазақстан облысы*

Бүгінгі таңда ұлтымыздың мәдениеті, тілі, әдет-ғұрпы, дәстүрі, салтының тағдыры мен болашағы жас ұрпақ тәрбиесіне байланысты.

Тәрбиені қашан да құнды байлыққа балаған халқымыз бала тәрбиесіне аса назар аударған. Ал, оған ұлттық сипат беру – ұлт болашағын ойлаудан туған даналық.

«Ұлт боламын десен, бесігіңді түзе», – деп ұлы Мұхтар Әуезов бекер айтпаған. Ұлттық тәрбие қазір елімізде орын алып отырған көптеген мәселелерді: ана тілін, тарихын, ұлттық салт-дәстүрін білмейтін жастар, тастанды жетім балалар, қиын балалар, қарттар үйлеріндегі әжелер мен аталар, нашақорлыққа салынған жастар, тағы басқаларды бірте-бірте жоюдың және олардың алдын алып, болдырмаудың негізгі жолы. Ұлттық тәрбие алған ұрпақ дені сау, білімді, ақылды, ұлтжанды, еңбекқор, сыпайы, кішіпейіл болып өседі. Сондықтан да, ұлттық тәрбие – ел болашағы.

Отбасындағы бала тәрбиесі бүгінгі таңда ғылым мен технологияның даму әсерінен өзгеріске ұшырап бара жатқаны белгілі. Бала ата-ана тәрбиесінен гөрі теледидар мен интернет тәрбиесін алып жатыр деуге де болады. Сонда болашақ ұрпақты тәрбиелерде қандай бағытты ұстау қажет деген ой көкейге ұялайды. Яғни, балаға ертегі айта отырып, өлеңді жатқа айтқызып, білім мен тәрбиені егіз ұғымда қатар жолға қойылатын болса, отбасындағы ұрпақ тәрбиесі дұрыс жолға негізделері анық. Осы тұрғыда Бауыржан Момышұлы: «Біріншіден, бесік жырын айтатын келіндердің азайып бара жатқанынан қорқамын, екіншіден, немерелеріне ертегі айтып бере алмайтын әжелердің көбейіп бара жатқанынан қорқамын, үшіншіден, дәстүрді сыйламайтын балалардың өсіп келе жатқанынан қорқамын», – деп айтқан.

Қазақ отбасында ұлттық тәрбиенің негізі – халықтық педагогика болғандықтан, баланы ұлттық салт-дәстүрлер аясында тәрбиелегенін көне тарих та дәлелдеп береді. Яғни, құрсақ тойы, шілдехана, сүйінші, қырқынан шығару, бесік тойы, тұсау кесер, сүндетке отырғызу, тағы басқа салт-жоралғылар қатаң ұсталып, басшылыққа алынып отырған. Бұлардың ұлттық ерекшеліктері мен тәрбие негіздері бар. Халқымыздың тәлім-тәрбие беретін әдет-ғұрпы мен салт-дәстүрлері мәдени құндылықтарымыздың ажырамас бір бөлігі болып табылады. Батырлар жырлары мен ертегілердің түрлерінде де көзделетін мақсат келер ұрпақты батыр, қырағы, алғыр азамат етіп тәрбиелеу. Жастарға балбөбек кезінде ұлттық тәрбиені сіңіру тиімдірек. Бала шыбық тәрізді, қайдан жарық шықса, соған қарай бұрылып өседі. Оған қоса, балаға әсер ететін тартымды әуен екенін ескеріп, ұлттық аспаптармен орындалатын әндерді, күйлерді ақырын ғана қосып қойып, санасына әсер ететіндей, құлағын үйрете берген дұрыс. Әр түрлі ою-өрнектермен әшекейленген суретті кітапшаларды халықтық музыка әуенімен біртіндеп ашып, көзін жаттықтыра беру де абзал. Халық жырауларының термелерін, ертегілерді тыңдату – бала бойына патриоттық сезімін ұялататын бірден-бір тәсіл болмақ.

Ұрпақ тәрбиесінің ежелден келе жатқан халықтық әдістерінің бірі — балаға ақыл–өсиет айту және сөз арқылы баланың көзін жеткізе отырып, сенімін арттыру. Ақыл–өсиет сөздер, ырым, тыйым сөздердің бала санасына кіріп, ой қалауына қажетті жағдай жасайды.

Ырымдар мен тыйым сөздер халқымыздың айналаны қоршаған орта, табиғат, өзара қарым-қатынас туралы өмірдің өзінен түйіндеген пайымдаулары мен қағидаларын, философиялық тұжырымдары, әлеуметтік және мәдени тұрмысының көрсеткіші болып табылады, сондықтан жас бүлдіршіндерді жер мен суды, өсімдіктерді, құстар мен жануарларды, аңдар мен жәндіктерді қорғауға, оларға рақымшылдық етуге, обал, сауап дегенді сезінуге тәрбиелеу керек.

Ырымдар мен тыйым сөздерді мазмұны мен мақсатына қарай:

- тұрмыстық — шаруашылыққа, еңбекке баулу;
- мәдени — гигиеналық машығын қалыптастыру;
- экологиялық тәрбие беру;
- әдеп мәдениетіне тәрбиелеу;

- қауіптен сақтандырып, қазақ халқы өз ұл-қыздарының оғаш та, осал қылықтарын сынап, тыйып, тәрбиелеп отырған.

Ырымдар мен тыйым сөздер баланы ағаттық жасаудан, қауіптен сақтандырып, ақыл айтып, адамгершілік қасиетке тәрбиелейді. Мысалы, ата-бабамыз «Көкті жұлма», «Тал кескенше қолыңды кес», «Қарағай кессең қайғырып қаласың» деп өсіп тұрған ағашты кескізбеген. «Ағын судың арамы жоқ» — деп суға дәрет сындырмаған, «Судың да сұрауы бар» деп ағын суды бұрғызбаған. «Құстың қарғысына ұшырайсың» деп құстың ұясын «бұздырмаған», «бетіңе шұбар түседі» деп құстың жұмыртқасын жарғызбаған, қарлығашты киелі құс деп санаған. «Нан үстіне басқа зат қойма», «Нанды бір қолыңмен үзбе», «Нанды лақтырма», «Ақты төкпе» деп халқымыз асты қадірлеуге үйреткен.

Сондықтан да, ұлттық рухымызды тіктеп, халықтық негіздеріне бетбұрыс жасап отырған қазіргі кезде ұсақ-түйекті санамай, әдептілік, имандылық негізі болып табылатын, халқымыздың сан ғасырлардан келе жатқан ұлттық мұрасын тәрбиемен сабақтастыра отырып, ұмыт қалған салт-дәстүр, ұлттық ерекшелігімізді насихаттап, өскелең ұрпақ бойына ұлттық психологияны қалыптастыру үлкен міндетіміз.

*«Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы
Қазақстан Республикасының тұңғыш Президент
күніне орай өткізілген «Ән шырқайық бәріміз!»
балалардың ән айту сырттай республикалық байқауын
ұйымдастырды (Жалғасы, басы №3, 2015 журналында)*

«Ең үздік дуэт» номинациясы

Бас жүлде иегерлері
Аманкелді Дамир және Алибек Айназ
Астана қаласы №65 «Бал бала» балабақшасы

I орын иегерлері

«Нұр» дуэті Ғани Мәрлен және Досмұхан Ақпейіл
Жамбыл облысы Аса ауданы «Сәуле» балабақшасы

II орын иегерлері

*Арсланбек Айдан және Шымырбай Назгүл
Маңғыстау облысы Мұнайлы ауданы
№6 орта мектебінің мектепалды тобы*

III орын иегерлері

*Акимов Никита және Диана Исмухамбетова
Қостанай облысы Рудный қаласы
Тәрбиеленушілерді мектепке дейін
оқытып-тәрбиелеу, дамыту орталығы*

«Ең үздік үштік» номинациясы

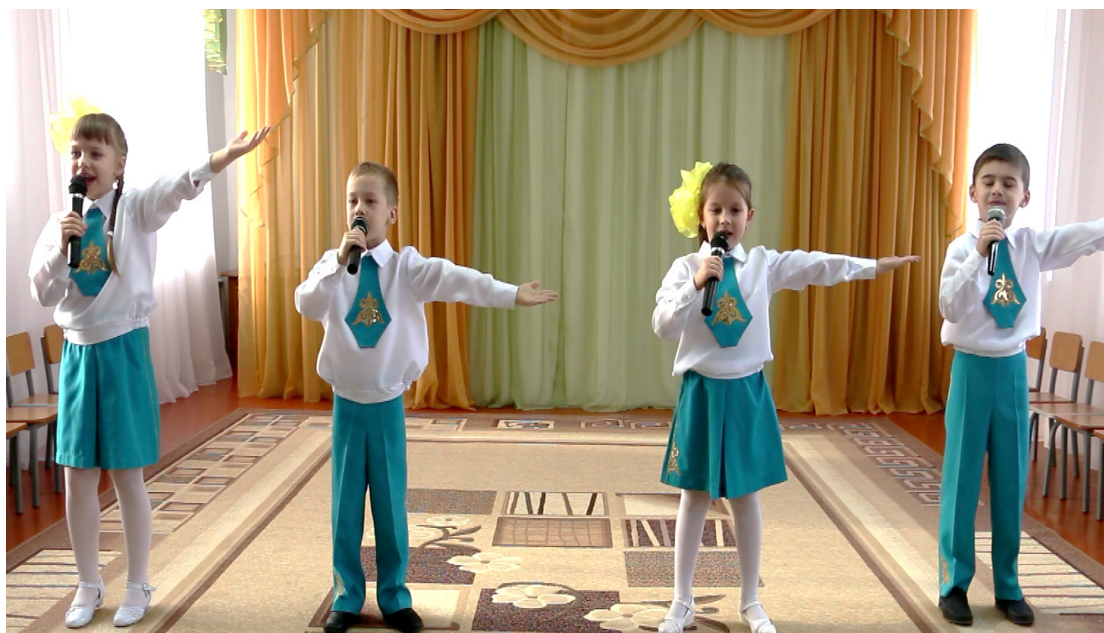
Бас жүлде иегерлері
Ғалым Сабина, Ілесбек Нұрсұлтан, Қалаубек Нұрай
Жамбыл облысы Тараз қаласы №39 балабақшасы

I орын иегерлері

Бейсенбай Нұрдәулет, Тасмұқанов Сардар, Назбек Жалғас
Астана қаласы №45 «Самұрық» балабақшасы

II орын иегерлері

*Алиева Раяна, Ишкачева Полина,
Кенжебаева Дарина, Жетписова Амира*
Павлодар облысы Екібастұз қаласы әкімдігі білім бөлімінің
№21 «Кішкентай данышпандар» ресурстық орталығы

III орын иегерлері

Сүгірова Фатима, Русланова Алина, Ибрагулова Дильназ
Маңғыстау облысы Ақтау қаласы
№14 «Айгөлек» балабақшасы

III орын иегерлері

**Бекболатова Дарина, Баймұхаметова Саяна,
Сидорова Карина**

*Қостанай облысы Қарабалық ауданы
М.Горький атындағы №1 Қарабалық орта мектебінің
мектепке дейінгі білім беру сыныбы*

Алғыс хат иегерлері

«Ең үздік орындаушы» номинациясы

Асқар Аяулым - Жамбыл облысы Қордай ауданы Қордай ауылы «Бәйтерек» балабақшасы
Жантасқызы Жания - Оңтүстік Қазақстан облысы Ордабасы ауданы «Қызылжар» жалпы орта мектебі
Оңласбек Ақниет - Алматы қаласы №69 бөбекжай-балабақшасы

«Ең үздік үштік» номинациясы

Искаков Александр, Деревянкина Арина, Сандыбаева Милана -
Қостанай облысы Лисаковск қаласы «Ивушка» балабақшасы

У казахстанцев есть новый механизм накапливать деньги на обучение детей с получением процентных бонусов от государства

Государственная образовательная накопительная система

С 2013 года в Казахстане начала функционировать Государственная образовательная накопительная система (далее - ГОНС).

Система позволяет каждому гражданину Республики Казахстан открывать на свое имя либо на имя ребенка образовательный накопительный вклад, который в будущем можно будет использовать на оплату обучения в колледжах и вузах Казахстана и за рубежом. Оператором данной системы является АО «Финансовый центр».

На сегодняшний день уже открыто порядка **13 000 образовательных накопительных вкладов**.

Особенности образовательного накопительного вклада:

- Премия государства, как вид дохода, не подлежит налогообложению;
- Образовательные накопительные вклады являются объектом гарантирования Казахстанского фонда гарантирования вкладов до 10 млн. тенге;
- Минимальный первоначальный взнос – 3 МРП (5 946 тенге в 2015 г.);
- Срок накопления – до 20 лет;
- Возможность получить образовательный кредит в банке под 100% гарантию государства в лице АО «Финансовый центр» МОН РК.

* Премия государства и вознаграждение банка капитализируются и в целом доходность составляет от 15,5%, за счет чего вкладчик, приобретая услуги образования, экономит на расходах до 30-40%.

Для открытия образовательного накопительного вклада необходимо:

1. **ШАГ** – Выбрать один из банков-участников ГОНС;
2. **ШАГ** – Открыть образовательный накопительный вклад.
3. **ШАГ** – Внести первоначальный взнос.

Документы:

- удостоверение личности одного из родителей;
- свидетельство о рождении и ИИН ребенка.

WWW.RC-DD.KZ
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛЫҚ ШАҚ» РММ
АСТАНА ҚАЛАСЫ, VIP-ҚАЛАШЫҒЫ, 3
ТЕЛ. 29 56 29, E-MAIL: RCDD_INFO@MAIL.RU

